

اجرای کاشت مستقیم چغندر قند پاییزه در بقایای گندم و بهبود بهره‌وری آب در قالب طرح تحقیقاتی در شمال خوزستان

دکتر محمد خرمیان، از اعضای هیات علمی بخش تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی صفی‌آباد دزفول، با هدف امکان‌پذیری کاشت مستقیم چغندر قند پاییزه در بقایای گندم و بهبود بهره‌وری آب در شرایط آبیاری سطحی (آبیاری رایج منطقه)، طرح تحقیقاتی " تعیین بهره‌وری آب آبیاری در کشت مستقیم چغندر قند پاییزه در شمال خوزستان " را به مدت دو سال متوالی در اراضی این مرکز اجرا کرد.

کاشت چغندر قند پاییزه از گیاهان مهم در تناوب اراضی شمال خوزستان است که سالانه بخش قابل توجهی از اراضی این منطقه را به خود اختصاص داده است. تردد بیش از حد تراکتور و دنباله بندها برای تهیه زمین تا کاشت چغندر قند در شرایط مرسوم خاک‌ورزی موجب از بین رفتن بقایا، فشردگی خاک، کاهش نفوذپذیری آب و در نتیجه افزایش رواناب حاصل از آبیاری و یا بارش می‌شود. از طرفی کاشت مستقیم چغندر قند در بقایای گندم از راهکارهای مهم در جلوگیری از سوزاندن بقایا و کاهش تردد ماشین‌های خاک‌ورزی و در نتیجه کاهش مصرف انرژی است که می‌تواند نقش مهمی در کاهش مصرف آب به ویژه در مرحله خاکاب داشته باشد. نتایج دو ساله این مطالعه نشان داد که کاشت مستقیم چغندر قند پاییزه در بقایای گندم و اعمال آبیاری جویچه‌ای امکان‌پذیر بوده و باعث شد تا بهره‌وری آب ریشه در دو روش بی‌خاک‌ورزی و خاک‌ورزی مرسوم (۹/۹ کیلوگرم بر مترمکعب) یکسان، اما نسبت به دو روش کم‌خاک‌ورزی و استفاده از ریپر ۷ درصد بالاتر باشد. مقاومت بالاتر رقم پالما نسبت به بیماری‌ها و آفات در مقایسه با رقم شریف موجب شد تا بهره‌وری آب ریشه و شکر تولیدی در رقم پالما (به ترتیب ۱۰ و ۱/۲۶ کیلوگرم بر هکتار) به صورت معنی‌داری بالاتر از رقم شریف (به ترتیب ۹/۱ و ۱ کیلوگرم در هکتار) باشد. کاهش تردد ماشین‌های کشاورزی از ۹ نوبت در خاک‌ورزی مرسوم به ۲ نوبت در بی‌خاک‌ورزی و در نتیجه کاهش مصرف سوخت، زمان و هزینه در واحد سطح از ویژگی‌های مهم دیگر کاشت مستقیم چغندر قند پاییزه در بقایای گندم بود.